

STRATEGIA ROZWOJU
TURYSTYCZNEGO, ROLNICZEGO
I GOSPODARCZEGO

GMINY ŁĄCKO

na lata 2006-2013

SPIS TREŚCI

I. CHARAKTERYSTYKA GMINY.....	3
II. ANALIZA SWOT.....	4
1. <i>MOCNE STRONY</i>	4
2. <i>SŁABE STRONY</i>	5
3. <i>SZANSE</i>	5
4. <i>ZAGROŻENIA</i>	6
III. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY.....	6
1. <i>OŚWIATA</i>	6
2. <i>OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO</i>	7
3. <i>ROZWÓJ TURYSTYKI</i>	7
4. <i>ROLNICTWO I LEŚNICTWO</i>	8
5. <i>DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA</i>	8
6. <i>INFRASTRUKTURA TECHNICZNA</i>	9
7. <i>OŚWIATA, SPORT I KULTURA</i>	10
8. <i>BEZPIECZEŃSTWO I ZDROWIE</i>	11
IV. WYBRANE PROBLEMY DO ROZWIĄZANIA W GMINIE.....	13
1. <i>INFRASTRUKTURA</i>	13
2. <i>TURYSTYKA</i>	13
3. <i>LIKWIDACJA BEZROBOCIA I ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI</i>	13
4. <i>ROLNICTWO</i>	14
5. <i>ZMIANA MENTALNOŚCI MYŚLENIA, KULTURY SPOŁECZEŃSTWA</i>	14
6. <i>PRZEDSIĘWZIĘCIA WNOSKOWANE DO STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO I POWIATU NOWOSĄDECKIEGO</i>	14
7. <i>UWARUNKOWANIA REALIZACJI STRATEGII</i>	16
8. <i>FINANSOWANIE STRATEGII</i>	21

I. CHARAKTERYSTYKA GMINY.

Gmina Łącko położona jest w zachodniej części powiatu nowosądeckiego przy drodze wojewódzkiej Nowy Sącz – Nowy Targ oraz Nowy Sącz – Mszana Dolna – Kraków.

Powierzchnia gminy wynosi 132 km², liczy 15064 mieszkańców. Sąsiaduje z Gminami Ochotnica Dolna powiat nowotarski, Kamienica powiat limanowski, Łukowica powiat limanowski, Podegrodzie powiat nowosądecki, Stary Sącz powiat nowosądecki, Szczawnica powiat nowotarski.

W skład Gminy wchodzi 16 wsi tj. Łącko, Brzyna, Czarny Potok, Czerniec, Jazowski, Kadcza, Kicznia, Łazy Brzyńskie, Maszkowice, Obidza, Szczereż, Wola Kosnowa, Wola Pikulina, Zabrzeż, Zagorzyn, Zarzecze.

Gmina posiada dobre zewnętrzne autobusowe połączenia komunikacyjne z Nowym Sączem, Szczawnicą, Nowym Targiem oraz Krakowem.

Historia tych terenów sięga początków XIII wieku, kiedy powstało założone przez księżną Kingę Łącko w roku 1253 lub 1293. Do roku 1972 funkcjonowały dwie Gminy: Łącko + 10 wsi oraz Jazowski + 4 wsie. Po reformie administracyjnej Gmina Łącko z 16 wsiami.

Jest to Gmina o profilu sadowniczo – rolniczym oraz turystycznym. Warunki klimatyczno - glebowe sprzyjają rozwojowi sadownictwa, głównie sadów jabłkowych, w mniejszym stopniu sadów gruszowych, śliwkowych jak również uprawie porzeczek czarnych i czerwonych, wiśni, agrestu.

Powierzchnia Gminy – 132 km² w tym:

A. Użytki rolne:	6.730 ha w tym:	
• Grunty orne:	3.110 ha	
• Sady:	1.010 ha	
• Łąki, pastwiska:	2.610	
B. Lasy:	5.705 ha	43,5 %
C. Zakrzewienia:	239 ha	1,8 %
D. Inne:	526 ha	21,2 %

Ilość indywidualnych gospodarstw: **1.685**

- Na łączną powierzchnię: 10.298 ha
- W tym użytków rolnych: 6.593 ha

Ilość nieruchomości (do 1 ha): **749**

- Na łączną powierzchnię: 1.393 ha, w tym lasy 515 ha.

Działalnością gospodarczą zajmuje się **476** przedsiębiorców.

Telefony – 93 na 100 gospodarstw domowych

Gazyfikacja – brak

Drogi wojewódzkie 24 km

Drogi powiatowe 38 km

Drogi gminne 508,376 km

w tym o nawierzchni bitumicznej 106,626 km, betonowej 6,328 km, kostka brukowa 0,10 km, tłuczniowa 1,347 km, żwirowej 25,509 km, gruntowej 368,556 km.

II. ANALIZA SWOT.

1. MOCNE STRONY

- 1) Korzystne położenie przy drogach wojewódzkich Nowy Sącz – Nowy Targ, Nowy Sącz – Mszana Dolna, Kraków.
- 2) Bogate walory przyrodniczo – krajobrazowe: górzysty teren, miejsca widokowe, duża ilość lasów.
- 3) Tradycja i folklor regionu – silne poczucie tożsamości lokalnej.
- 4) Warunki do uprawiania różnorodnych form turystyki.
- 5) Baza noclegowa coraz lepiej rozwijająca się.
- 6) Znaczna liczba małych i średnich przedsiębiorstw.
- 7) Dobrze rozwinięta sieć telekomunikacyjna.
- 8) Szybki rozwój budownictwa jednorodzinnego.
- 9) Brak przemysłu zanieczyszczającego środowisko.
- 10) Duża aktywność gospodarcza mieszkańców.
- 11) Systematyczne polepszanie się nawyków mieszkańców pod względem ładu i porządku.
- 12) Wysoki poziom bezpieczeństwa obywateli – niska patologia społeczno-mieszkalna.
- 13) Sprawne OSP wspomagają jednostkę zawodową w nadzwyczajnych zagrożeniach.
- 14) Posiadana marka związana z łąką śliwowicą.

2. SŁABE STRONY

- 1) Brak pól namiotowych oraz słaba baza noclegowa w domach prywatnych.
- 2) Brak kompleksowej promocji gminy.
- 3) Wysoki stopień bezrobocia.
- 4) Brak przetwórstwa rolno spożywczego.
- 5) Słaba baza szkół – Jazowsko, Łącko, Kadcza.
- 6) Brak centrum kultury w Łącku.
- 7) Zły stan dróg wojewódzkich i powiatowych.
- 8) Brak chodników przy drogach wojewódzkich - Czerniec, Zabrzeż, powiatowych Łącko – Zagorzyn, Łącko – Kicznia, Łącko – Czarny Potok.
- 9) Brak sieci kanalizacji sanitarnej we wsiach Zabrzeż, Zarzecze, Zagorzyn, Wola Pikulina, Wola Kosnowa, Kicznia, Czarny Potok, Szczereż, Maszkowice, Kadcza, Łazy Brzyńskie, Obidza, Brzyna.
- 10) Brak wodociągów Czarny Potok, Szczereż, Jazowsko, Kadcza, Łazy Brzyńskie
- 11) Słaba sieć dróg gminnych.
- 12) Brak urządzeń sportowo-rekreacyjnych
- 13) Brak chodników przy drogach
- 14) Brak oświetlenia ulicznego

3. SZANSE

- 1) Poprawiający się stan czystości wody w rzece Dunajec.
- 2) Rozwój agroturystyki.
- 3) Upowszechnianie hurtowej sprzedaży owoców, warzyw oraz innych produktów rolnych.
- 4) Wykorzystanie pracowitości i aktywności mieszkańców.
- 5) Rozwój infrastruktury na terenie gminy.
- 6) Skuteczna polityka w zakresie ochrony środowiska.
- 7) Możliwości korzystania z dotacji, środków strukturalnych i kredytów preferencyjnych.
- 8) Rozwój małej i średniej przedsiębiorczości.
- 9) Doinwestowanie oświaty i kultury.
- 10) Wykorzystanie placówek oświatowych do wypoczynku.
- 11) Przystąpienie gospodarstw do krajowego programu rolno-środowiskowego.

4. ZAGROŻENIA

- 1) Niedoinwestowanie rejonów wiejskich i brak nakładów na modernizację infrastruktury.
- 2) Wzrost bezrobocia spowodowany wejściem do UE przy obecnym rozdrobnieniu gospodarstw.
- 3) Zmniejszenie ruchu turystycznego związane z brakiem postępu przy modernizacji budynków świadczących usługi agroturystyczne.
- 4) Wpływ patologii oraz świata przestępczego istotnym zagrożeniem dla młodzieży.
- 5) Wyjazdy za poszukiwaniem pracy i brak firm do wykonywania zadań inwestycyjnych na terenie gminy.

III. GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY

Główne kierunki rozwoju Gminy muszą być zgodne z „Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Łącko” oraz „Strategią Rozwoju Województwa Małopolskiego”. Gmina Łącko jest gminą rolniczo-sadowniczą oraz turystyczną. Przyjmując kierunki rozwoju powinna utrzymać swoje specyfiki i charakter. Mieszkańcom oraz turystom należy zapewnić warunki do życia i wypoczynku w czystym środowisku, w którym będą zaspakajane na odpowiednim poziomie potrzeby materialne, oświatowe, kulturalne i zdrowotne.

Główne kierunki rozwoju Gminy to zadania z zakresu oświaty, ochrony środowiska, modernizacji dróg i budowy wodociągu. Kierunki te winny wpływać na rozwój przedsiębiorczości oraz poprawę atrakcyjności turystycznej Gminy.

1. OŚWIATA

Gmina posiada 12 Szkół Podstawowych w tym 3 Gimnazja funkcjonujące jako Zespoły Szkolno-Gimnazjalne: w Łącku, Jazowsku i Zagorzynie. Po ukończeniu rozbudowy Gimnazjum w Jazowsku należy przystąpić do opracowania dokumentacji na rozbudowę Zespołu Szkolno-Gimnazjalnego w Łącku poprzez dobudowę 8-iu klas oraz w dalszej kolejności przeprowadzić remonty pozostałych placówek oświatowych wg potrzeb.

Gmina utrzymuje 1 Bibliotekę Publiczną w Łącku wraz z trzema filiami /Wola Kosnowa, Jazowsko, Obidza/.

2. OCHRONA ŚRODOWISKA NATURALNEGO

1) Oczyszczalnie ścieków i kanalizacja sanitarna.

Wybudowana oczyszczalnia ścieków w Łącku docelowo ma obsługiwać wsie: Łącko, Maszkowice, Kicznia, Wola Pikulina, Wola Kosnowa, Zagorzyn, Czerniec, Zabrzeż i Zarzecz. Aktualnie do oczyszczalni ścieków w Łącku jest wybudowane 48,5 km kanałów, skanalizowana 90% Łącko, Czerniec i część Zabrzeży, pozostałe wsie w kolejności Zagorzyn, Kicznia, Zabrzeż, Wola Pikulina, Wola Kosnowa, Maszkowice winny być podłączone do oczyszczalni w Łącku. Do oczyszczalni ścieków w Jazowsku planuje się podłączyć ścieki z Jazowska (wybudowano 22 km kanału sanitarnego), Kadczy, Obidza, Brzyny, oraz Łazów Brzyńskich. Wsie Szczereż i Czarny Potok planuje się podłączyć do oczyszczalni ścieków w Podrzeczu gmina Podegrodzie. Do 2015 roku gmina winna zakończyć budowę kanalizacji sanitarnej.

W rejonach o dużej konfiguracji terenu należy planować małe oczyszczalnie przyzagrodowe obsługujące kilka, czy kilkanaście gospodarstw.

2) Gospodarka odpadami.

Mieszkańcy gromadzą odpady komunalne w workach, które wywożone są przez Zakład Gospodarki Komunalnej, segregowane wtórnie (szkło, plastik, metal zbierane są przez Zakład i odbiera to firma). Odpady komunalne wywożone są na podstawie zawartej umowy przez firmę „Empol” z Tylmanowej.

Należy jednak rozliczać mieszkańców z wywożenia szamba i odpadów komunalnych.

3. ROZWÓJ TURYSTYKI

Podstawowym zadaniem wpływającym na rozwój turystyki w gminie jest modernizacja infrastruktury. Zakłada się, iż w wyniku programu w Gminie Łącko rozwijać się będzie:

- 1) Turystyka pobytowa w kwaterach agroturystycznych – będzie to dodatkowym źródłem dochodu rolników.
- 2) Pola namiotowe – zakłada się, że pola z pełnym wyposażeniem (woda, energia elektryczna, zaplecza: gastronomiczne, sportowe powinny być zlokalizowane w Jazowsku, Łącku i Zabrzeży, Maszkowicach i Zarzecz.
- 3) Turystyka piesza – szlakami turystycznymi przechodzącymi przez teren gminy Modyń, Sobel, Przehyba.
- 4) Turystyka rowerowa – szlakami rowerowymi oznaczonymi na tablicy w Łącku i Jazowsku i oznakowanymi w terenie.
- 5) Turystyka kajakowa na bazie Toru Kajakowego w Wietrznicy – Zabrzeż.
- 6) Turystyka wędkarska – rzeka Dunajec i rzeki potoku Obidzki, Brzyński, Czarna Woda.

4. ROLNICTWO I LEŚNICTWO

- 1) Podstawową działalnością Gminy o charakterze rolniczo-sadowniczym winna być produkcja i przetwórstwo owoców i warzyw oraz handel hurtowy. W tym celu należy spełniać następujące warunki:
 - Działania na rzecz środowiska sadowników do zrzeszania się w branżowe grupy producenckie, które winny mieć zorganizowany handel hurtowy,
 - Działania na rzecz uzyskania ulg, dotacji dla rolnictwa, programy strukturalne,
 - Szkolenie dotyczące zdrowej żywności m.in. Zintegrowanej Produkcji Owoców,
 - Reklama rodzimej produkcji rolnej,
 - Zalesienie terenów nieprzydatnych dla rolnictwa,
 - Planować rynki zbytu w oparciu o wieloletnie umowy zawarte z zakładami przetwórczymi w Nowym Sączu, Tymbarku.
 - Poprawa dróg rolniczych
 - Podjęcie działań w celu rolniczego wykorzystania gruntów rolnych.

5. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Położenie geograficzne gminy daje szansę rozwoju przedsiębiorczości.

1) Małe i średnie przedsiębiorstwa

W celu stworzenia dogodnych warunków do rozwoju rzemiosła, drobnej wytwórczości i firm usługowych należy prowadzić odpowiednio politykę podatkową, polegającą na stosowaniu ulg dla firm rejestrujących działalność na terenie gminy.

2) Handel i gastronomia

Na terenie Gminy działa dużo placówek handlowych, jaki również gastronomicznych stałych lub sezonowych. Wolny rynek reguluje opłacalność, tym samym ilość w/w placówek.

3) Usługi

W głównych centrach administracyjnych (Łącko, Jazowsko, Obidza, Zabrzeż) winny być zlokalizowane placówki usługowe, takie jak: fryzjerskie, szewskie, naprawy sprzętu, motoryzacyjne. Ponadto na terenie całej Gminy winny powstawać podmioty gospodarcze wykonujące usługi np. budowlane, elektryczne, itp.

6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

1) Drogi i parkingi

Droga wojewódzka Nr 969 Nowy Sącz – Szczawnica wymaga:

- Budowy chodników przy drogach wojewódzkich wg potrzeb.
- Przebudowy nawierzchni Kadcza – Jazowsko,
- Przebudowy skrzyżowania Jazowsko – Obidza,
- Budowa lewoskrętu w miejscowości Zabrzeż,
- Budowa lewo skrętu w miejscowości Maszkowice, Jazowsko, Kadcza,
- Budowa oświetlenia ulicznego Jazowsko – Kadcza
- Budowa oświetlenia ulicznego przy drogach gminnych wg potrzeb,
- Droga wojewódzka Zabrzeż – Mszana Dolna Nr 968 wymaga przebudowy skrzyżowania w Zabrzeży z drogą Nr 969 ,
- Budowa chodników Zabrzeż - Kamienica,

Na terenie Gminy wszystkie drogi powiatowe wymagają kapitalnego remontu, a w szczególności:

- Droga Jazowsko – Obidza – remont nawierzchni, stabilizacja osuwiska, budowa chodnika w początkowym odcinku oraz koło kościoła,
- Droga Jazowsko- Brzyna - remont nawierzchni, budowa dwóch mostów oraz budowa chodników w miejscach zurbanizowanych,
- Droga Łącko – Czarny Potok - remont nawierzchni, budowa chodnika w Łącku koło cmentarza, stabilizacja osuwiska Łącko – Wolaki,
- Droga Łącko – Kicznia - remont nawierzchni, budowa dwóch mostów oraz budowa chodników w Łącku na Kiczonkach,
- Droga Łącko – Zagorzyn – Wola Kosnowa - remont nawierzchni, budowa chodników.
- Budowa chodników przy drogach powiatowych wg potrzeb.

Drogi gminne lokalnie również winny być odwodnione i utwardzone. Ich szerokość jezdni nie powinna być mniejsza niż 3 m. Na drogach należy położyć nawierzchnię bitumiczną. Łącznie gmina posiada 508,376 km dróg, w tym o nawierzchni ulepszonej asfaltowej i betonowej 112,954 km, pozostałe to drogi żwirowe. Konieczna jest budowa chodników przy drogach gminnych wg potrzeb.

Ze względu na znaczny rozwój motoryzacji konieczne staje się zapewnienie możliwości zatrzymania lub postoju samochodów przy placówkach handlowych i usługowych, administracyjnych, polach namiotowych, boiskach sportowych. Celowym wydaje się utworzenie jednego parkingu na terenie gminy dla samochodów TIR przy drodze wojewódzkiej.

W związku z powyższym należy rezerwować miejsca pod budowę i rozbudowę istniejących parkingów wg potrzeb.

2) Wodociągi

Obecnie istnieje wodociąg w Łącku obsługujący Łącko, Czerniec, Maszkowice. Wodociąg ten wymaga kapitalnego remontu. W miejscowości Jazowsko istnieje wodociąg obsługujący 50 gospodarstw i tu trzeba znaleźć wodę, aby wykonać trzeci odwiert w celu pełnego zaopatrzenia w wodę.

Aktualnie opracowane są dokumentacje na budowę wodociągów z odwiertu w Łącku dla: Łącko – Pożogi, Łącko – Wolaki, Czarny Potok, Szczereż oraz oddzielna dokumentacja na Łazach Brzyńskich. Wodociągi te są pilnymi inwestycjami na terenie gminy z uwagi na braki wody występujące w tych miejscowościach.

Planuje się inwestycje sfinansować ze środków Unii Europejskiej w ramach programów strukturalnych.

Budowa kanalizacji burzowej wg potrzeb.

7. OŚWIATA, SPORT I KULTURA

1) Szkoły

Na terenie Gminy Łącko funkcjonuje 7 Szkół Podstawowych /Zabrzeż, Zarzecze, Brzyna, Obidza, Kicznia, Szczereż, Maszkowice/, 3 Zespoły Szkolno – Gimnazjalne /Łącko, Jazowsko, Zagorzyn/ oraz 2 Zespoły Szkolno – Przedszkolne /Kadcza i Czarny Potok/.

Program inwestycyjny proponuje się następujący:

- w 2006 roku oddanie do użytku drugiej części Gimnazjum w Jazowsku,
- remont pozostałych placówek oświatowych i wykonanie termoizolacji budynków wg potrzeb
- wykonanie ogrodzenia w Czarnym Potoku, Brzynie

Oprócz Zespołów Szkolno-Przedszkolnych na terenie gminy funkcjonują 2 przedszkola samorządowe /Łącko, Jazowsko/ oraz 1 niepubliczne przedszkole zlokalizowane w Domu Katechetycznym w Łącku.

Planuje się budowę budynku przedszkola w Jazowsku oraz remont budynku przedszkola w Łącku.

2) Sport

Na terenie Gminy istnieją 3 kluby sportowe posiadające boiska do gry. Dwa grające w B klasie Jazowsko, Szczereż i Łącko w klasie A oraz kluby prowadzące letnie rozgrywki, to jest Zarzecze, Zabrzeż, Zagorzyn. Stan ten należy utrzymać oraz dążyć do tego aby utworzyć jeden klub mocny nawet na 3 ligę, z pozostałych stworzyć ligę gminną.

W najbliższych latach 2005-2006 ukończyć boisko na Szczereżu oraz przystąpić do budowy budynku szatni oraz ogrodzenia w Jazowsku, budowa boiska sportowego przy remizie OSP w Czarnym Potoku, budowa boiska w Obidzy i Kadczy.

Należy utrzymać warunki rozwoju sportów wodnych na bazie rzeki Dunajec oraz toru kajakowego Zabrzeż – Wietrznica. W szkołach należy położyć nacisk na sport m.in. tenis stołowy, piłka ręczna, siatkówkę i inne dyscypliny. Utrzymać UKS. W latach 2006-2010 wybudować wielofunkcyjną halę sportową tzw. Centrum Kultury z widownią na 600 osób. Dalsze oznakowanie ścieżek rowerowych i wykonanie tablic informacyjnych z aktualnymi ścieżkami rowerowymi oraz wydanie folderu.

3) Kultura

- istniejącą orkiestrę dętą im. Tadeusza Moryto dofinansować i zakupić nowe instrumenty oraz stroje,
- utrzymać Zespół Górali Łąckich oraz Małe Łącko, dążyć do zwiększenia ilości zespołów regionalnych np. na bazie przedszkolaków, szkoły w Obidza, Zespołu Szkolno-Gimnazjalnego w Zagorzynie,
- Jak już wyżej wymieniono Budowa Centrum Kultury z salą widowiskowo – sportową z widownią na 600 osób,
- systematyczne powiększanie księgozbioru bibliotek w Łącku, Woli Kosnowej, Obidzy i Jazowsku.
- wykonanie zadaszenia nad sceną w amfiteatrze,
- rozwój izby regionalnej i utworzenie gminnego muzeum w Łącku,
- założenie stowarzyszenia skupiającego Białych Górali Łącko, Kamienica, Słopnice,
- zebranie materiałów i wydanie książkowe kapliczek przydrożnych, renowacja starych cmentarzy oraz najstarszych pomników,
- budowa wieży widokowej na górze Sobel i Modyń.

8. BEZPIECZEŃSTWO I ZDROWIE

1) Policja

Posterunek policji w Łącku winien mieć jak największą obsadę, aby zapewniał całodobowe dyżury w dniach sobota – niedziela - poniedziałek oraz w dni targowe wtorek – środa. Wyposażyć zajazd autobusowy oraz rynek w kamery celem poprawy bezpieczeństwa.

2) Straż Pożarna

Na terenie Gminy ochroną przeciwpożarową zabezpiecza 12 jednostek OSP w tym trzy jednostki będące w systemie krajowym: Kadcza, Łącko, Czerniec. Należy dążyć do tego, aby Zabrzeż była włączona do systemu krajowego. Jednostki te winny być systematycznie doposażane w niezbędny sprzęt specjalistyczny.

Inwestycje w ochronę przeciwpożarową winny przebiegać:

- Zakup samochodów – systematyczna wymiana samochodów Żuk na inne nowocześniejsze samochody,
- Zakup samochodu dla:
 - OSP Łącko,
 - OSP Wola Kosnowa
 - OSP Jazowsko,
 - OSP Zarzecze,
 - OSP Maszkowice.
 - OSP Kicznia
- Budowa i remonty budynków OSP:
 - dokończenie remontu remizy w Zagorzynie,
 - remont dachu na budynku remizy w Zabrzeży,
 - budowa garażu przy remizie OSP w Czarnym Potoku, Kiczni
 - budowa remizy OSP w Jazowsku.
- Budowa zbiorników p.poż. w Kiczni

3) Zdrowie

Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej w Łącku, Czarnym Potoku, Jazowsku zapewniają opiekę zdrowotną mieszkańcom gminy Łącko. Potrzeby inwestycyjne:

- Remont budynku Ośrodka Zdrowia w Jazowsku:
 - wykonanie dachu,
 - wymiana stolarki,
 - ocieplenie budynku,
 - zagospodarowanie placu przy ośrodku zdrowia wraz z drogami dojazdowymi, parkingami, trawnikami,
 - wymiana instalacji CO i kanalizacji,
 - dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Czarny Potok:
 - wymiana stolarki i ocieplenie budynku,
 - wymiana instalacji elektrycznej, CO i kanalizacyjnej,
 - dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych.
- Łącko:
 - ocieplenie budynku,
 - dostosowanie budynku do potrzeb osób niepełnosprawnych.

IV. WYBRANE PROBLEMY DO ROZWIĄZANIA W GMINIE

1. INFRASTRUKTURA

1. Rozwój infrastruktury technicznej:
 - b) Budowa kanalizacji sanitarnej,
 - c) Budowa dróg gminnych, rozbudowa parkingów,
 - d) Budowa wodociągów,
 - e) Budowa Centrum kultury.
2. Budowa i remonty szkół:
 - a) Dokończenie budowy gimnazjum w Jazowsku,
 - b) Rozbudowa szkoły w Łącku,
 - c) Budowa sal gimnastycznych,
3. Powstrzymanie erozji terenów poprzez zakładanie użytków zielonych, zalesianie oraz ograniczenie zabudowy.
4. Regulacja rzek i potoków.
5. Modernizacja dróg wojewódzkich i powiatowych.

2. TURYSTYKA

1. Modernizacja bazy wypoczynkowej – dostosowanie jej do odpowiednich standardów.
2. Wykreowanie wizerunku Gminy Łącko jako atrakcyjnego miejsca wypoczynku i rekreacji.
3. Szkolenia z agroturystyki.
4. Doprowadzenie do sprawnie funkcjonującego systemu informacji turystycznej.
5. Oznakowanie tras rowerowych, szlaków turystycznych.

3. LIKWIDACJA BEZROBOCIA I ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

1. Ulgi podatkowe dla firm rejestrujących działalność gospodarczą i tworzących nowe miejsca pracy.
2. Edukacja ekonomiczno-prawna społeczeństwa związana z możliwością podejmowania przedsięwzięć gospodarczych.

4. ROLNICTWO

1. Działania zmierzające do uzyskania ulg i dotacji dla rolników.
2. Organizowanie się rolników w grupy producenckie.
3. Reklama rodzimej produkcji.
4. Zawieranie wieloletnich umów kontraktacyjnych z zakładami przetwórczymi.
5. Zwiększenie ilości gospodarstw ekologicznych.

5. ZMIANA MENTALNOŚCI MYŚLENIA, KULTURY SPOŁECZEŃSTWA

Zmiana przyzwyczajenia i myślenia dorosłych mieszkańców jest bardzo trudna, dlatego konieczna staje się edukacja dzieci i młodzieży w szkołach. Dodatkowo konieczne jest organizowanie wykładów, pogadanek i dyskusji ze specjalistami różnych dziedzin (psycholog, ekonomista) oraz szkoleń (kursy gospodarstwa domowego, rolnicze, ekologiczne, marketingowe i inne). Ważna jest także w celu ogólnego rozwoju ludności organizacja imprez kulturalnych, zawodów sportowych dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców Gminy.

6. PRZEDSIĘWZIĘCIA WNIOSKOWANE DO STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO I POWIATU NOWOSĄDECKIEGO.

Ze strategii rozwoju Gminy Łącko do 2013 roku wynikające zadania, winny być przedmiotem wnioskowania o ich umieszczenie w Strategii rozwoju województwa małopolskiego i programach jej realizacji, a także w strategii rozwoju powiatu nowosądeckiego. Są to strategiczne zadania dla gminy i jej mieszkańców, które z punktu widzenia kompetencji ustawowych a przede wszystkim kosztów ich realizacji przekraczają możliwości ich sfinansowania z budżetu gminy. Stąd też wymagają one wsparcia finansowego ze źródeł zewnętrznych, w tym z budżetu państwa, wojewódzkiego i powiatu.

Nie oznacza to jednak, że Władze Gminy Łącko zaprzestaną działań na rzecz realizacji przedsięwzięć. Podstawowa rola gminy będzie głównie polegała na tworzeniu lobby na rzecz ich urzeczywistnienia, a także w miarę możliwości na wspieraniu organizacyjnym i finansowym ich realizacji.

Zadania wnioskowane do strategii rozwoju województwa małopolskiego :

- modernizacja drogi wojewódzkiej Nowy Sącz – Nowy Targ
- modernizacja drogi wojewódzkiej Nowy Sącz – Mszana Dolna
- budowa chodnika przy drogach wojewódzkich,
- budowa obwodnicy Łącka,

Zadania wnioskowane do strategii rozwoju powiatu :

- modernizacja drogi Jazowsko – Obidza
- modernizacja drogi Jazowsko – Brzyna
- modernizacja drogi Łącko – Wola Kosnowa
- modernizacja drogi Łącko – Wola Piskulina
- modernizacja drogi Łącko – Olszana
- modernizacja drogi Czarny Potok – Szczereż
- modernizacja drogi Łącko - Kicznia

Uwaga ! : likwidacja osuwisk Łącko – Wolaki

Jazowsko – Obidza

Budowa chodnika Łącko – Zagorzyn

Łącko – Czarny Potok

Zadania do realizacji z budżetu państwa :

- budowa kanalizacji na terenie Gminy zgodnie z koncepcją przyjętą przez wojewodę małopolskiego a przesłane do Ministerstwa Ochrony Środowiska,
- odbudowa po powodzi oraz regulacja rzek :
 - Potok Kadecki
 - Potok Obidza
 - Potok Brzyna
 - Potok bez nazwy za ośrodkiem romskim w Maszkowicach
 - Potok Leszcz w Maszkowicach
 - Potok Lichnia – Łącko
 - Potok Czarna Woda w Łącku, Zagorzynie, Woli Piskulinej, Woli Kosnowej,
 - Potok bez nazwy w Czerncu
 - Potok bez nazwy Zabrzeż – koniec Wsi
 - Potok Zarzeczce
 - Regulacja odcinkowa rzeki Dunajec
 - Regulacja potoku bez nazwy w Kiczni – Cecugówka
 - Regulacja potoku Gaboń i potoku bez nazwy w Zagorzynie
 - regulacja rowu w Jazowsku Wieś – Działki – Dunajec

Zadania wnioskowane do realizacji przez Telekomunikacje Polską S.A

- modernizacja istniejącej sieci telekomunikacyjnej na terenie gminy oraz dostosowanie jej do wymogów społeczeństwa informatycznego.

7. UWARUNKOWANIA REALIZACJI STRATEGII

Pomyślna realizacja ustaleń strategii rozwoju Łącko do 2013 roku wymaga nie tylko ogromnych nakładów finansowych, ale także aktywnych, systematycznych i skoordynowanych działań władz gminy oraz pracowników urzędu na rzecz jej urzeczywistnienia.

Do podstawowych czynników warunkujących skuteczną realizację Strategii należy zaliczyć:

1. Aktywność i skuteczność działania władz i pracowników samorządowych, usprawnianie struktur organizacyjnych i procedur postępowania urzędowego, opracowanie programów realizacji poszczególnych zadań zapisanych w Strategii, w pierwszej kolejności priorytetowych (Plan Rozwoju Lokalnego),
2. Sporządzanie i realizacja wieloletnich planów inwestycyjnych,
3. Tworzenie lokalnego lobby na rzecz ekorozwoju gminy,
4. Uprawianie odpowiedniej polityki informacyjnej wśród mieszkańców i podmiotów gospodarczych o przedsięwzięciach rozwojowych zapisanych w Strategii,
5. Partycypacja mieszkańców, w tym młodzieży, Rad Sołeckich i funkcjonujących na terenie gminy podmiotów gospodarczych w realizacji ustaleń Strategii,
6. Współpracę z władzami powiatu oraz gmin wchodzących w jego skład przy realizacji wspólnych przedsięwzięć rozwojowych,
7. Aktywna promocja walorów oraz zasobów gminy, skierowaną do potencjalnych inwestorów (krajowych i zagranicznych),
8. Aktywną politykę finansową gminy.

Nie ulega wątpliwości, że skuteczna realizacja ustaleń strategii wymagać będzie w pierwszym rzędzie dużej aktywności i systematyczności działań władz Gminy Łącko, a także pracowników urzędu i wszystkich gminnych jednostek organizacyjnych. Dotyczy to zarówno normalnego, rutynowego działania administracyjnego, które musi odpowiadać oczekiwaniom mieszkańców oraz podmiotów gospodarczych, jak i działań związanych z realizacją ustaleń strategicznych. Konieczna, więc jest ciągła praca nad usprawnianiem struktur organizacyjnych i procedur postępowania urzędowego.

W celu skutecznej realizacji ustaleń strategii należałoby powołać w ramach Urzędu Gminy komórkę organizacyjną zajmującą się koordynowaniem i kontrolowaniem realizacji ustaleń strategii, a także opracowywaniem wieloletnich planów inwestycyjnych, jako podstawy do opracowywania corocznych budżetów gminy.

Niezwykle ważną sprawą jest również funkcjonowanie sprawnych procedur postępowania urzędowego. Procedury te, w postaci różnego rodzaju pozwoleń oraz ustanawiania zakazów i nakazów w zakresie działalności gospodarczej i zagospodarowania przestrzeni muszą być podporządkowane głównemu celowi, jakim jest rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej i stały wzrost poziomu życia mieszkańców gminy przy respektowaniu wymogów ochrony środowiska przyrodniczego. Muszą one charakteryzować się brakiem rutynowości i biurokratyzmu, co wymaga pozytywnego nastawienia, tzw. "dobrej woli" ze strony wszystkich pracowników urzędu gminy i krótkich terminów przy załatwianiu wszelkich spraw. Od sprawności funkcjonowania urzędu gminy zależy w dużej mierze tzw. lokalny klimat dla przedsiębiorczości. Szczególnie wyczuleni na te sprawy są inwestorzy zagraniczni.

Sformułowane w strategii cele rozwoju i zadania służące ich realizacji stanowią podstawę do opracowywania (dla każdego z nich) programów realizacyjnych, w pierwszej kolejności" priorytetowych. Programy te stanowią podstawę do koordynacji podmiotowej, przedmiotowej, przestrzennej i czasowej ich realizacji oraz zapewnienia niezbędnych źródeł ich finansowania (własnych i zewnętrznych). Winny one zawierać:

- termin rozpoczęcia i zakończenia realizacji zadania (część zadań może mieć charakter ciągły, np. w zakresie bezpieczeństwa publicznego - w tej sytuacji nie określa się terminu jego zakończenia),
- etapy realizacji zadania (w sytuacji jeśli jest to pożądane lub niezbędne),
- określenie podmiotu odpowiedzialnego za wykonanie zadania oraz podmiotów współpracujących lub współodpowiedzialnych,
- koszty finansowe, społeczne (w kategoriach korzyści lub niekorzyści dla mieszkańców lub ich części) i ekologiczne związane z realizacją zadania,
- źródła finansowania zadania,
- spodziewane efekty z realizacji zadania (dla mieszkańców gminy, funkcji turystyczno-wypoczynkowych, ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego, zagospodarowania przestrzennego itp.),
- lokalizacja przestrzenna zadania (jeśli wiąże się ono z konkretnym miejscem w przestrzeni gminy - sołectwa)).

Programy realizacji poszczególnych zadań stanowią podstawę do opracowywania Planu Rozwoju Lokalnego. Pełnią one bardzo istotną rolę w procesie planowania strategicznego rozwoju gminy. Umożliwiają one bowiem władzom samorządowym podejmowanie bieżących decyzji w zgodności z długookresowymi celami rozwoju gminy (swoisty "pomost" pomiędzy celami i zadaniami zapisanymi w strategii, a rocznymi budżetami gminy), a także stanowią podstawowy instrument koordynacji wszelkich działań związanych z przygotowaniem i przebiegiem procesu inwestycyjnego.

Plan Rozwoju Lokalnego jest zbiorem zadań inwestycyjnych przewidzianych do wykonania w okresie czterech-pięciu lat. Jest on corocznie uaktualniany i ma charakter planu kroczącego, tzn. przed upływem danego roku budżetowego opracowuje się plan na rok następny nie objęty planem. Dzięki temu władze gminy zawsze dysponują planem na okres czterech-pięciu lat. PRL obejmuje zarówno nowe, jak i kontynuowane inwestycje przewidziane do realizacji w okresie objętym planem. Zawiera on wykaz zadań inwestycyjnych oraz środki finansowe na ich realizację w poszczególnych latach, a więc składa się on de facto z rocznych planów inwestycyjnych. Ogólna kwota wszystkich środków finansowych przeznaczonych w danym roku budżetowym na realizację inwestycji określana jest jako tzw. budżet inwestycyjny.

Główną cechą Planu Rozwoju Regionalnego jest odniesienie kosztów programu inwestycyjnego do zdolności jego sfinansowania przez gminę zarówno ze źródeł wewnętrznych (budżet gminy), jak i zewnętrznych (kredyty bankowe, obligacje komunalne, zagraniczne środki pomocowe, budżet powiatowy, wojewódzki i państwa). Jednak podstawowym źródłem finansowania inwestycji jest budżet gminy. Tak więc, Plan Rozwoju Lokalnego odzwierciedlać będzie:

- priorytety inwestycyjne gminy wynikające z ustaleń strategicznych,
- zbiorcze ujęcie kluczowych elementów polityki rozwoju gminy w odniesieniu do inwestycji komunalnych,
- kluczowe elementy polityki finansowej gminy, określającej pożądaną proporcję między wydatkami bieżącymi a wydatkami inwestycyjnymi, łączny poziom i źródła nakładów inwestycyjnych niezbędnych do sfinansowania przyjętych zadań. Niezmiernie ważną sprawą jest tworzenie w Gminie Łącko lokalnego lobby na rzecz ekorozwoju, które stanowić będzie podstawę partnerstwa dla środowiska przyrodniczego władz gminy, Rad sołeckich, mieszkańców, w tym młodzieży, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców. W wyniku tego winna powstać *Spółeczna Rada Ekorozwoju*, której zadaniem będzie opracowanie PROGRAMU EKOROZWOJU GMINY ŁĄCKO w oparciu o standardy międzynarodowe (Globalny Program Działań na Rzecz Ekorozwoju - Agenda 21, dyrektywy Unii Europejskiej) oraz stosowne dokumenty państwowe. Program ten jako rozwinięcie ustaleń Strategii, a także Studium uwarunkowań i zagospodarowania przestrzennego gminy - winien zawierać:

Po pierwsze - **lokalną politykę** ekologiczną, opartą na rzetelnej diagnozie głównych problemów ekologicznych gminy i wyznaczającą priorytety działań w zakresie gospodarki odpadami, ochrony zieleni, obszarów cennych przyrodniczo, jakości powietrza atmosferycznego, jakości wód, ochrony przed hałasem, itp. oraz określającą instrumenty i źródła finansowania przedsięwzięć proekologicznych w gminie;

Po drugie - **zasady kształtowania lokalnej polityki społeczno-gospodarczej gminy** (standardy zamieszkania ludności i zaspokajania potrzeb społecznych, warunki lokalizacji poszczególnych rodzajów działalności gospodarczej) z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska przyrodniczego.

Po trzecie - **zasady kształtowania ładu funkcjonalno-przestrzennego gminy**, a więc określenie sposobów gospodarowania zarówno przestrzenią (gospodarka terenami, zagospodarowanie przestrzeni), jak i w przestrzeni (rozmieszczenie różnorodnych funkcji na gminy), z uwzględnieniem wymogów ochrony środowiska przyrodniczego. Opracowanie Programu ekorozwoju gminy zwiększać będzie jej szansę w ubieganiu się o środki pomocnicze Unii Europejskiej.

Prowadzenie odpowiedniej polityki informacyjnej przez władze Gminy Łącko jest niezbędne do przedstawienia i wyjaśnienia mieszkańcom, zainteresowanym instytucjom, organizacjom społecznym i zawodowym oraz podmiotom gospodarczym zamierzeń i przedsięwzięć rozwojowych wynikających ze strategii. Jest to niezbędny warunek pozyskiwania jak najszerszego kręgu osób, instytucji, organizacji pozarządowych i podmiotów gospodarczych do współpracy na rzecz dalszego rozwoju gminy;

Niezwykle ważną sprawą jest uczestnictwo jak najszerszego kręgu mieszkańców, w tym młodzieży, Rad Sołeckich i funkcjonujących na terenie gminy podmiotów gospodarczych w realizacji ustaleń strategii. Bez ich aktywnego współdziałania nie będzie w to ogóle możliwe, lub będzie znacznie utrudnione. Stąd też, władze gminy winny aktywnie włączać do jej realizacji jak najszersze grono reprezentantów społeczności lokalnej.

Z kolei, współpraca z władzami powiatu nowosądeckiego oraz poszczególnych gmin wchodzących w jego skład winna dotyczyć rozwiązywania wspólnych problemów w sferze społecznej (oświata, ochrona zdrowia i opieka społeczna, bezpieczeństwo publiczne), gospodarczej (tworzenie nowych miejsc pracy w celu przeciwdziałania bezrobociu), ekologicznej (poprawa stanu środowiska przyrodniczego), infrastruktury technicznej (drogownictwo) oraz rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowych.

Promocja walorów i zasobów gminy jest istotnym uwarunkowaniem skutecznej realizacji ustaleń strategicznych. Ma ona na celu wyrobienie pozytywnego obrazu (image) gminy u potencjalnych mieszkańców, inwestorów i turystów. Marketing gminy musi być prowadzony w sposób aktywny i nie może zaniedbywać żadnych sposobności, tak w środkach masowej informacji, jak i różnego rodzaju konferencji, targów, kontaktów z odpowiednimi agendami rządowymi, czy wreszcie bezpośrednich kontaktów z potencjalnymi inwestorami i biurami turystycznymi. W celu efektywnego promowania gminy musi być opracowana strategia jej promocji, która z jednej strony - podkreślać będzie atrakcyjność gminy, z drugiej zaś - nastawiać się na konkretnych inwestorów i turystów.

W tej sytuacji celowym staje się utworzenie komórki organizacyjnej zajmującej się:

- gromadzeniem i udostępnianiem potencjalnym inwestorom informacji o gminie,
- udzielaniem pomocy inwestorom, którzy chcą zlokalizować swą działalność na terenie gminy,
- prowadzeniem konsultingu gospodarczego dla mieszkańców gminy, którzy chcą rozpocząć działalność gospodarczą (pomoc prawna, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, profesjonalne szkolenia w zakresie zarządzania firmą pomoc w dostępie do źródeł finansowania działalności gospodarczej, pomoc w przygotowaniu biznesplanów),
- promocją walorów i zasobów gminy (w jej ramach należy utworzyć stronę internetową gminy, zawierającą oferty dla inwestorów i turystów). Skuteczna realizacja ustaleń strategii wymaga prowadzenia przez władze gminy aktywnej polityki finansowej. Wymaga ona podejmowania działań zmierzających do:
 - długookresowej maksymalizacji dochodów budżetowych,
 - racjonalizacji wydatków bieżących,
 - poprawy efektywności wykorzystania środków inwestycyjnych,
 - aktywnego pozyskiwania zewnętrznych środków finansowych na rozwój ze źródeł krajowych i zagranicznych.

Głównym czynnikiem **długookresowej maksymalizacji dochodów budżetowych** jest przede wszystkim trwały rozwój funkcji turystyczno-wypoczynkowej gminy, jako bazy dochodowej zarówno dla mieszkańców, jak i budżetu gminy. Stąd też, władze gminy winny tworzyć jak najlepsze warunki do rozwoju tych funkcji

Racjonalizacja wydatków bieżących powinna zmierzać do minimalizacji kosztów zaspokajania potrzeb publicznych należących do zadań gminy, przy zachowaniu określonego standardu świadczonych usług. Wymaga to prowadzenia stałego monitoringu bieżących kosztów utrzymania określonych obiektów, urządzeń i świadczenia usług.

Poprawa efektywności wykorzystania środków inwestycyjnych wymaga konsekwentnego stosowania zasady racjonalności, tj. „maksymalizacji efektów z wydatkowanych nakładów lub minimalizacji nakładów na uzyskanie założonego efektu”. Możliwość stosowania tej zasady występuje we wszystkich fazach procesu inwestycyjnego poczynając od koncepcji projektu inwestycyjnego poprzez Jego przygotowanie, a następnie realizację. Najważniejszą sprawą jest maksymalne skracanie czasu procesu inwestycyjnego, zgodnie z zasadą „czas to pieniądz”, co wymaga precyzyjnego Jego zaplanowania. Ponadto, nie należy zbytnio rozbudowywać „frontu inwestycyjnego”, bowiem grozi to wydłużeniem się czasu trwania inwestycji, a w konsekwencji wzrostem ogólnych kosztów inwestycji.

Zewnętrzne środki finansowe są uzupełniającym źródłem finansowania inwestycji. Należy dążyć do maksymalnego pozyskiwania preferencyjnych źródeł finansowania takich jak: dotacje, kredyty preferencyjne, zagraniczne środki pomocnicze, w tym Unii Europejskiej. W określonych sytuacjach może okazać się celowe i uzasadnione korzystanie z obligacji komunalnych, czy kredytów banków komercyjnych, zwłaszcza na szybkie dokończenie inwestycji (minimalizacja strat spowodowanych zamrożeniem nakładów inwestycyjnych) lub na przyspieszenie realizacji inwestycji o charakterze strategicznym.

Przedstawione powyżej uwarunkowania realizacji STRATEGII ROZWOJU GMINY ŁĄCKO do 2013 roku wskazują na konieczność aktywnych, systematycznych i skoordynowanych działań Władz Gminy na rzecz urzeczywistniania jej ustaleń, a także tworzenia jak najlepszych warunków dla szerokiej współpracy z mieszkańcami, Radami Sołeckimi, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi przy realizacji ustaleń strategicznych. Konieczna jest również współpraca z władzami powiatu nowosądeckiego oraz poszczególnych gmin wchodzących w Jego skład przy rozwiązywaniu wspólnych problemów.

Opracowana STRATEGIA ROZWOJU GMINY Łącko do 2013 roku jest wynikiem pracy zespołu ludzi, którym na sercu leży pomyślność gminy i jego mieszkańców. Jest ona wyrazem woli wspólnego działania różnych środowisk lokalnych dla pomyślnego jej rozwoju. Wytycza ona strategiczne kierunki działań realizacyjnych na rzecz wydatnego wzrostu poziomu życia mieszkańców i dalszego rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej gminy.

STRATEGIA prezentuje określoną projekcję pożądaných kierunków rozwoju GMINY Łącko w postaci celów rozwoju i niezbędnych zadań realizacyjnych. Jednak podstawą zmian winny być wyłącznie względy merytoryczne, wynikające ze zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych rozwoju miasta.

Z tego punktu widzenia STRATEGIA ROZWOJU GMINY Łącko do 2013 roku jest dokumentem elastycznym oraz otwartym na zmiany, uzupełnienia i korekty.

8. FINANSOWANIE STRATEGII.

ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

Podstawowym źródłem finansowania rozwoju Gminy w latach 2007 – 2013 będą środki pochodzące z instrumentów finansowych Unii Europejskiej ze szczególnym ukierunkowaniem na fundusze strukturalne. Realizacji wizji rozwoju Gminy będą służyły publiczne środki krajowe – tj. środki budżetu państwa państwowych funduszy celowych, budżetu gminy oraz innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych.

Wśród wspólnotowych środków i instrumentów publicznych, które będą wspierały realizację strategii znajdują się :

1. Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego finansujący działania zmierzające do zmniejszenia różnic w rozwoju gospodarczym pomiędzy regionami UE. Europejski Fundusz Społeczny – finansujący działania związane z polityką zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich.
2. Fundusz Spójności – instrument polityki – spójności gospodarczej i społecznej, współfinansujący projekty w dziedzinie środowiska naturalnego, oraz sieci transeuropejskich w zakresie infrastruktury transportu, gdzie głównym celem jest przyczynianie się do zapewnienia równowagi gospodarczej i społecznej krajów członkowskich.

3. Europejski Bank Inwestycyjny – instrumentami EBI są kredyty bezpośrednie oraz kredyty z gwarancjami rządowymi, linie kredytowe za pośrednictwem banków (kredyty bezpośrednie i z gwarancjami)
4. Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich – będzie to nowy instrument finansowy Unii Europejskiej, należący do kategorii funduszy strukturalnych, jednakże wspierający wszechstronny rozwój obszarów wiejskich.
5. Instrument w ramach funduszu UE „ Rewitalizacja miast i miasteczek „. Jest to nowy instrument, którego celem jest skoncentrowanie działań prorozwojowych różnego typu w dominujących elementach struktury osiedleńczej Polski znajdujących się w bardzo złej kondycji gospodarczej nadanie silnego skoncentrowanego impulsu rozwojowego wielu potencjalnym subregionalnym ośrodkom wzrostu.

Źródłami finansowania strategii będą również środki publiczne o charakterze bezzwrotnym pochodzące z innych międzynarodowych instytucji finansowych, w tym z umów kredytowych Rządu RP z międzynarodowymi instytucjami finansowymi. Środki te stanowią dla jednostek samorządu bezzwrotną pomoc na realizację zadań znajdujących się w obszarze wsparcia międzynarodowej instytucji finansowej. Mogą to być środki np. Banku Światowego służące wsparciu transformacji gospodarczej i rozwoju ekonomicznego w obszarach podlegających.

Osiągnięciu zakładanych celów będą sprzyjały również środki prywatne, oraz następujące instrumenty finansowe :

1. Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa. Poręczenia lub gwarancje mogą być udzielane pod warunkiem przeznaczenia objętych nimi kredytów lub emisji obligacji na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych zapewniających rozwój lub utrzymanie infrastruktury, rozwój eksportu dóbr i usług, ochronę środowiska, tworzenie nowych miejsc pracy, wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych oraz restrukturyzację przedsiębiorstw.
2. Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych. Przedmiotem działalności funduszu jest wspieranie rozwoju regionalnego poprzez udzielanie preferencyjnych kredytów na przygotowanie przez gminy oraz ich związki projektów inwestycji komunalnych przewidzianych do współfinansowania z funduszy Unii Europejskiej.
3. Instrument Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Głównym celem tego instrumentu jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego poprzez finansowanie grantów na potrzeby przedsięwzięć inwestycyjnych i rozwojowych w obszarach priorytetowych tj :
 - ochrona środowiska, ukierunkowana na redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii,
 - promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystywanie i zarządzanie zasobami naturalnymi,
 - ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym rewitalizacja miast,
 - rozwój zasobów ludzkich m.in. poprzez promowanie wykształcenia i szkoleń,
 - wzmacnianie potencjału administracyjnego oraz procesów demokratycznych w instytucjach samorządowych.
4. Norweski Mechanizm Finansowy. Wspierać będzie przedsięwzięcia mające na celu zredukowanie dysproporcji społecznych i ekonomicznych na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego.
5. Partnerstwo Publiczno – Prawne. Celem jest pobudzenie inwestycji sektora publicznego, zwłaszcza infrastruktury, poprzez stworzenie optymalnych warunków dla przedsięwzięć publicznych z udziałem partnerów prywatnych.

